

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torika popoldne. — Ne zaprte reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka obsega 8 strani.

Samo 2 kroni

stane Slovenski Gospodar od 1. julija do konca leta.

Grozne številke.

Preračunili so, da se v Avstriji vsako leto zapije nad 1400 milijonov kron, več kakor se izda za šolstvo in vojaštvo skupaj. Stirinajsti del tega ogromnega prispevka odpade na Slovence, ki zapijemo vsako leto nad 100 milijonov kron. Majhen narodič smo po številu med avstrijskimi narodi, ampak piti pa znamo. Če se primerja ogromna svota 100 milijonov s številom, koliko nas je, izgledamo kakor majhen paglavček, ki sedi pri mizi in ima pred seboj ogromen bokal pijače.

Morda kdo ne verjame, da vsako leto poženemo po grlu 100 milijonov kron? Zalibog, da je še hušje. Zvedeli smo po zanesljivi poti, koliko v slavni šnopsarski prestolnici, v Ptuj, stoči na dan samo ena šnopsarna. Čujte in strmite! Samo žganjarna H. porabi vsak mesec 24 tisoč litrov spirita, iz katerega napravi trikrat toliko žganja, torej 72 tisoč litrov. Ob navadnih dnevih stoči šnopsa za 400 do 800 K, ob sejmskih dnevih pa celo za 1400 do 2000 K. To so grozne številke. Vzamimo le povprečno na dan 600 kron, znese to na leto 219.000 K, beri: dvesto in devetnajst tisoč kron. Ker so sejmi v Ptuj pogosti, računimo na mesec vsaj eden sejmski dan in vzemimo le majhno svoto 1000 K, znese to v 12 mesecih dvainajst tisoč kron, torej na leto nad dve sto in trideset tisoč kron! V desetih letih zleti torej iz Dravskega polja in Haloz blizu pol tretji milijon kron za šnops samo eni žganjarni v žep! Kje so pa še neštevilne druge žganjarnje!

Pomislimo: 1. ta denar gre v žep zagrizenemu našemu nasprotniku, 2. iz žepov našega revnega kmečkega in delavskega ljudstva, 3. za stvar, ki nikomur niti toliko ne hasni, da bi se za nohet djalo, ampak nasprotno dela ta drago plačani šnops neizmerno škodo. Kdo naj prešteje solze, ki so pretekle vsled nesreč, ki jih je zakrivil prokleti šnops, kdo naj popiše gorje, ki je prišlo v naše hiše in družine vsled šnopsa, kdo naj preračuni stroške pri boleznih, ki jih je zakrivil šnops, kdo naj prešteje žrtve, ki so šle vsled šnopsa v rani grob, v norišnice in v ječe? Koliko se zgodi vsled žganjepitja umorov in tepežev, kri, ki jo je popila zemlja, kliče do nebes! Kje so čete krepkih mladeničev in deklet, katere je spravil šnops ob njihovo nedolžnost in jim podrl vso bodočnost! Kdo naj preceni škodo na izgubljenem času in delu, ki jo je napravil šnops! V resnici, človeku se lasje ježijo, ko premišljuje to... Če kje zidajo šolo ali popravljajo cerkev, ali delajo novo cesto, ali se pobira za kak drug dober namen, koliko je preklinjanja in zabavljanja zaradi plačil! A kaj je vse to proti ogromnim svotam, ki se jih leto za letom zmeče za strup — šnops! Pred blizu 10 leti je n. pr. naše „Zgodovinsko društvo“ izdalo načrt in poziv, če bi na Spodnjem Štajerskem povprečno 100 tisoč oseb na leto dalo po 10 vinarjev, bi to zneslo na leto 10 tisoč kron, ne všteti obresti, in s tem bi se v par letih napravil južnoštajerski narodni muzej, ki je sicer ponos vsakega naroda. Zastonj, ušesa so bila gluha, pač pa smo imeli v teh desetih letih več milijonov kron za ptujski šnops!

V resnici, zaslužimo si, da nam postavijo tisti, ki so pobasali ta denar, velikanski spomenik, ogromno piramido iz praznih sodov in steklenic popitega šnopsa, večjo, kakor so one egiptovskih faraonov. Potem pa tožimo na slabe čase in kakor berači moledujemo za podpore pri vladi ter se pritožujemo, da nam vlada ne da vseučilišča! S samim denarjem, ki ga izdamo za šnops, bi si bili lahko že v vsaki kronovini postavili svoje vseučilišče.

Kje je pa denar, ki ga damo leto za letom tujim pivovarjem, da o vinu niti ne govorimo. Pač krvavo nam je treba s v e t e v o j s k e proti najhujšemu narodnemu sovragu — žganjepitju!

Na Balkanu.

V teku enega tedna vse polno važnih dogodkov! Ministrski predsednik Pašič je preklical svojo ostavko in ostane nadalje voditelj srbske politike. Mislilo se je,

da bo odslej Srbija bolj prijenljiva, toda temu ni tako. Srbija vstraja na svojem prejšnjem stališču, da se mora pogodba z Bolgarijo na korist Srbiji pregledati in popraviti. V skupščini, ki se je vršila v ponedeljek v Belgradu, je ministrski predsednik Pašič to stališče zopet z vso odločnostjo zastopal.

In zakaj je postala Srbija zopet tako neodjenljiva? Ob priliki Pašičeve ostavke se je vendar lahko računalo, da se Srbija polagoma umika. Stališče Rumunije je dalo Srbom nov pogum.

Rumunija je Bolgarom naznanila, da v slučaju vojske med Srbi in Bolgari ne bo ostala nepristranska, ampak bo s svojim vojaštvom prestopila bolgarsko mejo. To se pravi, napadla bo Bolgare za hrptom. Da bi svojim besedam dala vso važnost in resnost, je odredila splošno mobilizacijo. In tako je sedaj tudi Rumunija v orožju.

Rumunija je postala sedaj naenkrat odkrita sovražnica Bolgarov. Kako to? Rumunija hoče še nekaj zemlje od Bolgarov, takozvano Dobručo. V zadnji vojski si ni upala nastopiti z oboroženo silo za to zahtev, ker bi jo bila sicer Rusija napadla. Sedaj po sklepu turško-balkanske vojske pa so se razmere precej izpremenile. Rusija je delala Bolgariji vse mogoče ovire, posebno zaradi tolmačenja srbsko-bolgarske pogodbe, ker ji postaja Bolgarija premočna. Bolgarija je to videla in se je začela nagibati k Avstriji. Avstrija je zadnji čas odkrito podpirala težnje Bolgarov, kar je storila tem lažje, ker so v istini opravičene. Pri tem pa Avstrija tudi proti Srbiji ni kazala nobene sovražnosti, ampak je mnogo krepkeje nego Rusija, delala za mirno poravnavo, seveda na podlagi srbsko-bolgarske pogodbe.

A ker pa je Avstrija podpirala Bolgare, postala je Rumunija ljubosomna. In Rusija je porabila to razpoloženje, obetala Rumuniji povečanje zemlje, in Rumunija, ki je več kot 30 let stala zvesto ob naši strani, je zadnje dni odšla v tabor Rusije. Zda jo Rusija že izrablja proti Bolgarom. Grdo vlogo je pri teh dogodkih igrala zopet Nemčija. Ta se boji, da bi ne dobili na Balkanu večji vpliv, posebno pa je nemirna, ako se kaže, da bi mi mogli dobiti celo kaj novega ozemlja. Zato je tudi ona hujskala Rumunijo, naj nastopi proti Bolgarom, kajti tudi Nemčija želi, da postanejo Srbi močnejši in ne Bolgari. Računa namreč s tem, da bo med nami in Srbi vedno obstajala neka napetost, česar pa se pri Bolgarih ni bati, ker niso naši neposredni sosede.

Ker je Rumunija naenkrat presedlala, je bolgarsko stališče poslabšano, a srbsko ojačeno. Kljub temu vstrajajo Bolgari na svojem prejšnjem stališču, da se drži in izpolni sklenjena pogodba. Rusija se še vedno trudi s posredovanjem, toda samoumevno ji Bolgari ne zaupajo več mnogo. Zato tudi ni gotovo, ako bodo šli ministrski predsedniki balkanskih držav v Petrograd, da se tam podvržejo glede prepornih vprašanj razsodbi ruskega carja. Mogoče, da že prej izbruhne vojska.

Med bolgarskimi in srbsko-grškimi četami se vršijo vsak dan spopadi. Ali so to navadne malovažne praske, ali začetek resnega krvavega boja, pokazali bodo že prihodnji dnevi.

Srbija ne odneha.

V ponedeljkovi seji srbske skupščine je izjavil ministrski predsednik Pašič, da srbska vlada sprejme razsodišče ruskega carja, ako se srbsko-bolgarska pogodba njim na korist popravi. V zasebni seji staroradikalne stranke pa je Pašič izjavil, da so se dogodki zasakali tako, da bo Srbija najbrže pridržala vse ozemlje, ki ga je osvojila njena armada.

Tudi Bolgarija ne odneha.

Ministrski predsednik dr. Danev je izjavil, da Bolgarska pod nobenim pogojem ne izpremeni svojega stališča o bolgarsko-srbskem sporu. Rusija se še vedno trudi, da mirnim potom razvozlja spor. Baje predlaga sledeče: Srbija prizna pogodbo, Bolgarija pa dovoli Srbiji v Makedoniji regulacijo mej, oziroma izjavijo ozemlja.

Rumunija rožlja s sabljo.

Zadnji petek, dne 27. junija, je nameraval srbski ministrski predsednik Pašič v srbski narodni skupščini (državnem zboru) podati izjavo, s katero bi povedal, da so postali Srbi neodjenljivi in ki bi naj bila merodajna za bodoči razvoj bolgarsko-srbskega spo-

ra. Vse je nestrpno in s pozornostjo čakalo na napovedano izjavo. Nenadoma pa se raznese vest, da Pašič ne bo podal dotične izjave, ker se je položaj izpremenil. Rumunija je namreč zapretila bolgarski vladi, da bo v slučaju, če napade Bolgarija Srbijo, z vso svojo armado prekoračila bolgarsko mejo. Rumunska vlada je spoznala, da je prišel pravi trenotek, da lahko zahteva od Bolgarije, da ji odstopi Bolgarija še en del ozemlja ob Donavi, pokrajino Dobručo, katero si Rumuni že dolga leta žele pridobiti. Rumunija je mobilizirala vso svojo armado, katera čaka na ugoden trenotek, da udari po Bolgarski. Na Rumunskem je ves tovorni promet po železnicah ustavljen, vsak izvoz blaga je prepovedan. Srbi so takoj spoznali, da je Bolgarija vsled tega nastopa Rumunije v skripicah in so svoje odjenljivo stališče opustili. Pašič je izjavil, da bo podal svojo izjavo v ponedeljek, dne 30. junija. Bolgari imajo sedaj izbirati: ali ugodijo Rumuniji in ji odstopijo zahtevano ozemlje ter se znebijo s tem nevarnega sovražnika za hrptom in se zamorejo svobodno boriti proti Srbom in Grkom.

Boji med Bolgari in Srbi.

Zadnjič smo med najnovejšimi vestmi poročali, da je prišlo ob reki Zletovu dne 24. junija do krvave praske med Bolgari in Srbi. O teh bojih so prišla v svet različna poročila. Srbi so poročali, da so bili končno Bolgari hudo tepeni in so izgubili nad 600 mož ter so morali bežati. Bolgarsko poročilo pa, kateremu je pripisovati več verjetnosti, poroča o teh bojih sledeče: Zletovski kmetje so ustanovili svojo ustaško četo pod vodstvom vojvode Abazova, za kar so se hoteli srbski vojaki maščevati in so hoteli oskruniti žene in dekleta sorodnikov Abazovovih vojakov. Vsled tega barbarskega postopanja so napadli vstasi Srbe, da rešijo čast svojim rodbinam, na kar so odšli zopet v gore. To je bilo dne 24. p. m. Zjutraj naslednjega dne je prispel bataljon srbskih vojakov, da se maščuje za napad, a dva oddelka bolgarskih makedonskih prostovoljcev sta pognala Srbe v beg. Enako se je zgodilo tudi potem, ko so dobili Srbi ojačenje. Srbi so pustili na bojišču veliko število mrtevih in ranjenih, dočim so imeli Bolgari le 2 ranjenca.

Boji pri Zletovu in okolici se zopet nadaljujejo. Dne 29. junija ob 2. uri zjutraj so napadli Bolgari srbske postojanke pri Stipu. Razvila se je huda artilerijska bitka. Bolgari so napredovali in so napadli srbske čete pri Retki, Bukri in Rogači. Isti dan popoldne so napadli Bolgari Srbe pri Valandovu. Poročila glede teh bojev se križajo. Srbi pravijo, da so začeli Bolgari boj, bolgarske vesti pa zopet trdijo, da so otvorili Srbi ogenj brez napovedi.

Boji med Bolgari in Grki.

Med tem, ko pokajo puške na srbski in bolgarski strani in gromé topovi bratomorno pesem, so se pričeli tudi boji med grškimi in bolgarskimi četami severno od Soluna v bližini Seresa. Pri Doiranu so se Grki in Bolgari dne 29. junija prvokrat spoprijeli. Do drugih bojev je prišlo severno od Elevere, kjer so ojačene grške čete otvorile hud ogenj na Bolgare. Vnela se je ljuta bitka. Bolgarske čete so bile vsled grškega napada iznenadene. Bolgarske predstraže so dobile ojačenj, na kar so Bolgari z vzklikom „Hurra!“ Grke napadli z bajoneti in jih vrgli iz Elevere, Grki so pa Elevero zažgali. Bolgari so zasledovali Grke do Kale Ciflika. Grški napad od strani Oštian-Hemaltos je bil še silnejši. Namen Grkov pri tem je bil, polastiti se železniške proge Seres—Drama. Bolgarski oddelki so bili ojačeni. O spopadih se poroča tudi iz drugih krajev. Bolgari so pri Eleveru zajeli celo grško stotnijo. Grške in srbske čete so se na črti Solun—Istip združile. Kljub temu so Bolgari dne 30. junija pri Gjevgeliju porazili združenega nasprotnika in so zasedli del železnice Solun—Skoplje.

Politični ogled.

— Državni zbor. Poslanci Vseslovenske Ljudske Stranke so v državnem zboru v opoziciji torej nasprotniki vlade. Niso niti v večini, niti drugače podpirajo vlado. Izmed slovenskih poslancev se edino-le zastopnik liberalnih Slovencev, dr. Ravnihar, nahaja v vladni večini, ki ima nalogo in dolžnost, podpirati vlado. Ako torej celjski liberalni listič javka, da seda-